

UDC 378:614.252

Федорченко Віра Іванівна

кандидат біологічних наук, доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології
Української медичної стоматологічної академії, Україна

Полянська Валентина Павлівна

кандидат біологічних наук, доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології
Української медичної стоматологічної академії, Україна

Зачепило Світлана Вікторівна

кандидат медичних наук, доцент кафедри оториноларингології та офтальмології
Української медичної стоматологічної академії, Україна

Боброва Нелля Олександрівна

кандидат біологічних наук, викладач кафедри мікробіології, вірусології та імунології
Української медичної стоматологічної академії, Україна

Челебій-Кравченко Інна Василівна

викладач кафедри мікробіології, вірусології та імунології
Української медичної стоматологічної академії, Україна

**ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ. ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ
СТУДЕНТІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ САМОРЕГУЛЯЦІЇ, ВЕДЕННЯ
ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, ЗДАТНОСТІ ДО АДАПТАЦІЇ ТА ДІЇ В
НОВІЙ СИТУАЦІЇ В УМОВАХ КОРОНАВІРУСНОГО КАРАНТИНУ**

Анотація. Дана стаття присвячена розгляду питань формування у студентів компетентностей, передбачених Програмою з предмету під час вивчення мікробіології, вірусології та імунології. Проведено розгляд даних питань з урахуванням досвіду роботи колективу кафедри мікробіології, вірусології та імунології Української медичної стоматологічної академії, м. Полтава, Україна. Із переліку компетентностей, зазначених у Типовій програмі з предмету, взята до розгляду одна із загальних компетентностей: здатність студентів до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатності до адаптації та дії в новій ситуації.

Ключові слова: загальні компетентності, саморегуляція, здоровий спосіб життя, адаптація, нова ситуація, Типова програма, дистанційне навчання, мікробіологія, вірусологія, імунологія.

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології Української медичної стоматологічної академії приділяє значну увагу постійному вдосконаленню методики викладання предмету на медичному та стоматологічному факультетах, де викладання ведеться на трьох мовах – українській, російській та англійській.

Колектив кафедри постійно прагне до підвищення якості змістової структури предмету [1,2,3,4]. Робляться внески у вдосконалення організаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу [5,6,7,8]. Не залишається поза увагою також питання оцінювання успішності студентів з предмету [9,10]. Успішність вивчення предмету у сучасній медичній вищій школі сьогодні не може обійтись без застосування категорії: «компетентності» [11,12,13]. Одна із загальних компетентностей, передбачена програмою предмету «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» – **здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації** – є предметом обговорення даної статті.

Типова програма з предмету: мікробіологія, вірусологія та імунологія для медичних закладів вищої освіти України передбачає необхідність оволодіння наступними **загальними компетентностями**:

- Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та з громадською свідомістю. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Автори мають на меті послідовно розглянути виклики, що виникли у формуванні загальних компетентностей, що виникли у зв'язку з переходом на дистанційну форму викладання, а також зазначити можливі компенсаторні шляхи подолання потенційних втрат ефективності формування даних компетентностей. У даній роботі ці питання розглянуто щодо однієї із загальних компетентностей, а саме: – **Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.**

Молоді люди вступають на навчання до вищих навчальних закладів у віці від 17 років. На цей час їх особистісні якості сформовані у сім'ї та школі. Певною мірою молода людина може приділяти власну увагу саморозвитку та самовдосконаленню. Однак, вища школа має здійснювати свій потужний вплив щодо подальшого формування особистості студента, майбутнього лікаря, інтелігента за професією. Майбутній спеціаліст медичної галузі має сформуватись у інтелігентну особистість. Автори вважають, що особистий приклад викладача відіграє важливу роль у процесі формування загальних компетентностей у студентів. Крім того, викладач може надавати студентам інформацію про яскравих представників медичної галузі, культури, мистецтва, науки, виробничої сфери, які можуть слугувати зразком, що надихає та вказує шляхи для самовдосконалення.

Можна сказати, що в даній загальній компетентності здійснена спроба заявити про доцільність формування гармонійної єдності фізичної, розумової та духовної складових особистості майбутнього спеціаліста – лікаря.

В умовах коронавірусного карантину виникає багато викликів, що вимагають розвитку **здатності до адаптації та дії в новій ситуації.** Ця компетенція вкрай необхідна у непростій професії лікаря, ця якість може бути більш успішно сформована у нинішнього покоління студентів, яким вона знадобилась не на словах, а на ділі вже у студентські роки.

Здоровий спосіб життя є, можливо, однією із сфер життя людини, яка виявила вразливою за умов карантину. Це стосується, наприклад, примусових обмежень у перебуванні на свіжому повітрі, які мали місце у певні періоди

карантину. Періодичне закриття фітнес-клубів, робота та навчання не виходячи з дому. Навіть носіння маски у людних місцях (тобто, коли людина інколи усе ж вийшла з дому). З одного боку, маска здатна зменшити дозу вірусу, яку людина може отримати під час вдихання повітря. Але з іншого боку – маска зменшує кількість повітря, а, отже, і кисню, яким має насичуватись людина. У результаті цих названих, та деяких неназваних факторів, людина потерпає від гіпоксії та гіпокінезії. Як наслідок, може виникати ожиріння, цукровий діабет, серцева недостатність, та інші проблеми зі здоров'ям. Ось чому зараз надзвичайно важливим є звертати увагу студентів на важливість здорового способу життя, зокрема на необхідність фізичної активності та раціонального харчування для збереження здоров'я, при втраті якого багато що у житті втрачає свій сенс.

Здатність до здійснення саморегуляції – надзвичайно ємнісне поняття, що має на увазі наявність у свідомості та підсвідомості людини певної матриці, моральних принципів, поняття – що таке «гарно» і що таке «погано». Саме ця практична навичка є визначальною у соціальному житті людини. Дана сфера життя суспільства трансформована до невпізнанності. З одного боку, інтернет відкрив безмежні, з огляду на можливості однієї людини, можливості для спілкування, здобуття будь-якої інформації. Але з іншого – карантин мінімізував безпосереднє спілкування живих людей. Люди індивідуалізуються у значно більшій мірі, ніж будь-коли. Це має у собі потужний позитивний потенціал. Але потребує уваги тих, хто виховує молоде покоління, з метою сіяти зерна людяності, виховання особистості, що розуміє себе, як невід'ємну частину соціуму.

Висновок: роль викладача у формуванні загальної компетентності, а саме: здатності до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації – зростає за умов коронавірусного карантину.

Список джерел:

1. Міждисциплінарна інтеграція мікробіології, вірусології та імунології з попередніми і наступними навчальними дисциплінами / Н. О. Боброва, В. І. Федорченко, О. В. Ганчо, С. В. Зачепило, Н. П. Коваленко, Г. А. Лобань // Актуальні проблеми сучасної вищої

- медичної освіти в Україні : матеріали навч. - наук. конф. з міжнар. участю (21 березня 2019 р.). – Полтава, 2019. – С. 20–21.
2. Шляхи підвищення навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» у вищому медичному закладі / І. М. Звягольська, Т. В. Дерев'янка, В. П. Полянська // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (7-8 листопада 2019 р.). – Полтава, 2019. – С.125–130.
 3. Навчально-методичне та організаційне забезпечення освітнього процесу для англомовних студентів на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія” / В. І. Федорченко, О.В. Ганчо, Н. О. Боброва, Т. С. Кириченко, Г. А. Лобань // Медична освіта. – 2018. – № 3. – С.74–77.
 4. Immunology: questions and answers : manual / O. V. Hancho, V. I. Fedorchenko, M. O. Faustova et al. – Lviv : Publisher Marchenko T. V., 2020. – 120 p.
 5. Методологічні аспекти організації самостійної роботи студентів у закладах вищої медичної освіти / С. Б. Безшапочний, С. В. Зачепило, Ю. А. Гасюк, В. І. Федорченко, Н. О. Боброва // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей V Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 листопада 2020 р.). – Полтава, 2020. – С. 24–29.
 6. Про наступність формування базових знань з молекулярно-генетичних методів лабораторної діагностики інфекційних захворювань у здобувачів вищої медичної освіти / І. М. Звягольська, Т. В. Дерев'янка, В. П. Полянська // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : збірник статей V Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 листопада 2020 р.). – Полтава, 2020. – С.155–159.
 7. Форми і методи навчання іноземних студентів в умовах модернізованого освітнього середовища кафедри мікробіології, вірусології та імунології / І. М. Звягольська, В. П. Полянська, Т. В. Дерев'янка // Актуальні питання медичної освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи : матеріали навч. - наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 33–36.
 8. Виховання гармонійно розвинутої особистості студентської молоді в процесі навчання мікробіології, вірусології та імунології / Т. В. Дерев'янка, І. М. Звягольська, В. П. Полянська, Г. А. Лобань, В. І. Федорченко, А. А. Сухомлин // Сучасна медична освіта : методологія, теорія, практика: збірник статей Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю (19 березня 2020 р.). – Полтава, 2020. - С. 68–69.

9. Динаміка виживання знань із мікробіології, вірусології та імунології в іноземних студентів / М. М. Ананьєва, Г. А. Лобань, М. О. Фаустова, В. І. Федорченко, Ю. В. Чумак, Л. О. Лугова // Актуальні питання медичної (фармацевтичної) освіти іноземних громадян: проблеми та перспективи : збірник статей навч.-метод. конф. з міжнар. участю, (22 листопада 2018 р.). - Полтава, 2018. – С. 3–4.
10. Контроль та оцінювання успішності англomовних студентів на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології / О. В. Ганчо, В. І. Федорченко, Н. О. Боброва, Т. С. Кириченко, Г. А. Лобань // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних : наук. - практик. конф. з міжнар. участю (22 березня 2018 р). – Полтава, 2018. – С. 49–51.
11. Виклики у забезпеченні набуття загальних (ключових) та професійних компетентностей студентами вищих навчальних закладів медичного профілю у зв'язку з переходом на дистанційну форму навчання в умовах карантину: (підсумки X International Scientific and Practical Conference «Trends in the development of modern scientific thought,» (Vancouver, Canada)) [Електронний ресурс] / В. І. Федорченко, В. П. Полянська., Н. О. Боброва, // - November, 2020. - p. 23-26. URL : <https://isg-konf.com/uk/trends-in-the-development-of-modern-scientific-thought-ua/>
12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій як одні з провідних загальних компетентностей, важливих у підготовці сучасного лікаря: (підсумки of the 1st International Scientific and Practical Conference “Science, Education, Innovation: topical issues and modern aspects” (Tallin, Estonia) [Електронний ресурс] / В. І. Федорченко, В. П. Полянська., С. В. Зачепило, Н. О. Боброва, Г. А. Лобань // - December, 2020. – p. 969-973. URL : <https://www.interconf.top/interconf-10.html>
13. Формування інтегральних компетентностей у студентів медичного закладу вищої освіти в умовах коронавірусного карантину у 2020 році: (підсумки of the VI International Scientific and Practical Conference “The world of science and innovation” (London, United Kingdom) [Електронний ресурс] / В. І. Федорченко, В. П. Полянська., С. В. Зачепило, Н. О. Боброва, І. В. Челебій-Кравченко // – January, 2021. – p. 1114-1119. URL : <https://sci-conf.com.ua/vi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-the-world-of-science-and-innovation-14-16-yanvary-2021-goda-london-velikobritaniya-arhiv/>